

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Baráth Livia ügyvéd által képviselt I.r., II.r., III.r. és IV.r. felpereseknek a dr.Gasztonyi Erzsébet ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Veszprém Megyei Bíróságnál 5.P.20.460/2006. szám alatt megindított és másodfokon a Győri Ítéltábla Pf.II.20.428/2006/11. számú ítéletével befejezett perében, amely perbe az alperes pernyertessége érdekében a Biztosító Zrt. beavatkozott, a jogerős ítélet ellen a felperesek részéről 23. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. évi november hó 5. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, a Veszprém Megyei Bíróság 5.P.20.460/2006/17. számú ítéletét megváltoztatja és megállapítja az alperes kártérítő felelősségét a 2001. január 21-én született III.r. felperes fejlődési rendellenességének fel nem ismerésével a felpereseknek okozott károkért.

A Legfelsőbb Bíróság az iratokat az elsőfokú bíróságnak küldi meg.

Kötelezi az alperest és a beavatkozót, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg a felpereseknek 100.000 (Egyszázezer) forint együttes első- és másodfokú eljárási költséget, továbbá 30.000 (Harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felperesek költségmentessége folytán le nem rótt illetékeket az állam viseli.

I n d o k o l á s

Az I-II.r. felperesek gyermeke, a IV.r. felperes testvére, U.V. III.r. felperes 2001. január 21-én végtagfejlődési rendellenességgel született a Városi Kórház Szülészeti Osztályán. A bal alkarja és a keze a könyökizületből hiányzik.

A felperesek keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraikat érvényesítették az alperessel szemben, mert az volt az álláspontjuk, hogy a kórház orvosai az I.r. felperes terhesgondozása során megsértették az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. §-ának (3) bekezdésében foglaltakat, mert kellően gondos eljárás esetén az ultrahangvizsgálatok valamelyikén

észre kellett volna venniük a magzat végtaghiányát. Ebben az esetben tájékoztatniuk kellett volna a szülőket a rendellenességről, hogy eldöntsék a magzat további sorsát. A felismerés és a tájékoztatás azonban elmaradt, és ez a családtagok életét is jelentősen elnehezítette. Előadták, hogy a kórház orvosai nem a protokoll szerinti időben, a terhesség 12-13. és 18-19. hetében végeztek olyan ultrahangvizsgálatot, amelynek célja a magzat végtagjainak vizsgálata, hanem a terhesség 11. és 16. hetében, valamint a 20. hetében. A 11. héten elvégzett ultrahangvizsgálatnál azonban a dokumentációnak a végtagokra vonatkozó rovata kitöltetlen, a 16. héten pedig csak arra van adat, hogy az orvos a combcsontot vizsgálta. Ennek méretét rögzítette, de arra semmiféle adat nincs, hogy a felső végtagokat is megvizsgálta volna. A terhesség 20. hetében megvizsgálta ugyan a végtagokat, de tévedett, amikor a dokumentációban azt rögzítette, hogy „végtagok rendben”. A terhesség 11. és 16. hetében elmulasztott végtagvizsgálat szakmai szabályszegés, a 20. héten rögzített adat pedig diagnosztikai tévedésre utal, ezért az alperes kártérítési felelőssége fennáll.

Az alperes és a beavatkozó a kereset elutasítását kérte. Az alperes azzal védekezett, hogy a végtaghiány fel nem ismerése nem róható a terhére, mert az ilyen fejlődési rendellenesség még ismételt ultrahangvizsgálattal sem ismerhető fel teljes biztonsággal. A szűrővizsgálatokat „B” jártassági vizsgával rendelkező orvos végezte, aki kellő gyakorlattal rendelkezik.

A bíróság jogerős ítéletével elutasította a keresetet. Álláspontja szerint a III.r. felperesnek kereshetőségi joga nincs, a saját jogán nem igényelhet kártérítést, az I-II.r. és a IV.r. felperesek esetében pedig az alperes a kártérítési felelősség alól kimentette magát. Kifejtette, hogy a szülészeti-nőgyógyászati protokoll szerint a terhesség 12-13. és 18-19. hetében végzett ultrahangvizsgálat alkalmával ajánlott a végtagok megtekintése és a combcsont hosszának mérése az esetleges rendellenesség feltárása vagy kizárása érdekében. Az adott esetben a terhesség 16. hetében is vizsgálta az alperes orvosa a végtagokat, mert a magzat combcsontjának hosszát rögzítette. A 20. héten is vizsgálta a végtagokat, de rendellenességet nem észlelt. Miután a magzati végtaghiány kimutatása nehéz, a felismerésének elmaradása nem jelenti azt, hogy az alperes orvosa megsértette a tőle elvárható gondosságot. Az I-II.r. és a IV.r. felpereseket ért károsodás miatt az alperest kártérítési felelősség nem terheli.

A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet és az alperes kártérítési felelősségének közbenső ítélettel való megállapítását, vagy a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérték.

Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság tévesen értelmezte és alkalmazta a Pp. 190. §-ában rögzített okirati bizonyításra vonatkozó szabályokat, mert nem értékelte az általuk csatolt és hivatkozott tankönyvi, szakirodalmi mellékleteket, mint szakmai szabályokat. Megsértette a jogerős ítélet a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat is, mert a szakértői vélemény tartalmát nem vetette össze az általuk hivatkozott szakmai szabályok adataival és előírásaival, és megalapozatlanul, kizárólag a szakirodalmi adatokkal ellentétes tartalmú szakértői vélemény megállapításaira alapította az ítéletét. Tévesnek tartották a jogerős ítéletet, amennyiben a III.r. felperes keresetösségi jogának a hiányára utalt, és fenntartották azt az álláspontjukat, hogy miután a III.r. felperes fogyatékossgal született, sérült az élethez és az emberi méltósághoz, valamint a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez fűződő, Alkotmányban biztosított személyiségi joga. Emiatt a maga személyében követelhet kártérítést. A kártérítés feltételeit bizonyították, az alperes azonban a felelősség alól nem mentette ki magát. Hivatkoztak arra, hogy az alperes orvosai összesen kilenc alkalommal végeztek ultrahangvizsgálatot, de a magzat végtagjainak az ellenőrzése a protokoll szerinti időben nem történt meg. A bizonyítékok alapján az sem állapítható meg, hogy az alperes akkor, amikor végzett ultrahangvizsgálatot - a terhesség 11. és 16. hetében - akkor ellenőrizte volna a magzat valamennyi végtagját. A jogerős ítélet ettől eltérő ténymegállapítása megalapozatlan. Ha az alperes ellenőrizte volna a magzat valamennyi végtagját, úgy 30,7 %-os eséllyel észrevette volna a végtaghiányt. Mulasztása miatt alkalmanként ilyen mértékben vette el a gyanú felismerésének, a szülők tájékoztatásának és a további célirányos vizsgálatok elvégzésének az esélyét.

Időközben a Városi Kórház jogutódlással megszűnt. Jogutódja a perbe önként belépett, és felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelme ugyancsak a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

Az alperes jogelődje kártérítési felelősségének megítéléséhez szükséges bizonyítást a bíróságok lefolytatták, de a tényállást nem a bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti értékelésével állapították meg, ezért az irányadó anyagi jogi felelősségi szabályok [Ptk. 339. § (1) bek., Eütv. 77. § (3) bek.] alkalmazása és az érdemi döntés téves.

A III.r. felperes keresetösségi jogával kapcsolatban a beavatkozó már a másodfokú eljárás során, a 2007. december 3-án kelt beadványában hivatkozott arra, hogy e témakörben „tudomásunk szerint 2008 januárjában a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága jogegységi határozatot kíván kiadni”. A fogyatékossgal született gyermek kártérítési igényét elismerő, évekkel korábban kialakult ítélkezési gyakorlatot azonban a Legfelsőbb Bíróság csak a 2008. évi március hó 12. napján hozott (MK. 50. szám, 2008. március 26.) 1/2008.PJE jogegységi határozattal változtatta meg, ez a jogegységi határozat azonban a jogerős ítélet meghozatala után született. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következően a Legfelsőbb Bíróság csak azt vizsgálhatta, hogy a jogerős ítélet a meghozatala idején hatályos jogszabályokra és a bírósági gyakorlatra figyelemmel jogszabálysértő-e. Irányadó tehát a Legfelsőbb Bíróság korábbi iránymutatása alapján kialakult bírósági gyakorlat, amely szerint a fogyatékossgal született gyermeknek a kártérítés követelésére alanyi joga van, miután a fel nem ismert rendellenesség miatt a szülei nem élhettek a terhességmegszakítás jogszabályban biztosított jogával, így a gyermek csak hátrányos helyzetű életet élhet és ez sérti a személyiségi jogát. Nem arról van szó, hogy a magzatnak alanyi joga lett volna arra, hogy őt a magzati élettől megfosszák, és arról sem, hogy a korábbi gyakorlat az élettől való megfosztás „jogát” állította volna, hanem a törvény által védett jog a megszületett magzat fogyatékos létezéséhez, tehát hátrányos helyzetéhez kötődik és ebben áll a jogsérelme. A másodfokú bíróság a III.r. felperes keresetösségi jogának el nem ismerésekor ítélőtáblai határozatra, és kollégiumi véleményre utal, de nem az országos bírósági gyakorlatra. Miután a jogegységi határozat csak a meghozatala után született döntés esetében köti a bíróságokat - így a Legfelsőbb Bíróság tanácsát is - a korábban meghozott jogerős határozat felülvizsgálata esetén nem lehet irányadó.

A továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy valamennyi felperes esetében helyesen értékelték-e a bíróságok a bizonyítékokat, amikor úgy foglaltak állást, hogy az alperes a kártérítési felelősség alól kimentette magát. Az ennek alapjául szolgáló jogszabály az Eütv. 77. §-ának (3) bekezdése, amelynek alapján azt kellett vizsgálni, hogy az alperes jogelődjének orvosai az itt előírt gondosságot tanúsították-e az I.r. felperes terhes-gondozása során végzett ultrahangvizsgálatok alkalmával.

Az nem lehet kétséges, hogy a III.r. felperes ismeretlen eredetű végtagfejlődési rendellenességének kialakulásáért az alperes jogelődjének orvosait kártérítési felelősség nem terheli. A felelősség alapja csak az a magatartásuk, vagy mulasztásuk lehet, ha a végtag hiányát a saját felróható magatartásuk miatt nem ismerték fel, ezért elmaradt a szülők tájékoztatása és a további vizsgálatok elvégzésének lehetősége.

Az I.r. felperes terhes-gondozása során kilenc alkalommal történt ultrahangvizsgálat, amelyek közül a jogvita eldöntése szempontjából a 11., a 16. és a 20. héten elvégzett vizsgálatoknak van jelentőségük. A terhességi ultrahangvizsgálatokra vonatkozó szakmai előírások és protokoll szerint a terhesség 12-13., a 18-19. hetében vizsgálandó a magzat anatómiája, amikor valamennyi végtagot ábrázolni kell, és meg kell határozni azok hosszát, alakját és mozgását. Az I.r. felperes esetében nem a protokoll szerint előírt terhességi hetek idején voltak az ultrahangvizsgálatok, de a jogi megítélés szempontjából nem ennek, hanem az ehhez közeli időben, a terhesség 11., és a 16. hetében, valamint a 20. hetében elvégzett ultrahangvizsgálatok értékelésének van jogi jelentősége. A 11. és a 16. héten elvégzett ultrahangvizsgálatra előírás a végtagok vizsgálata és ábrázolása. Ez nyilvánvalóan valamennyi végtagra vonatkozik. Miután a szakértői véleményből kitűnően a magzat keze a 49-52. napon kezd kialakulni és szerencsés esetben a végtagok a 10. héten láthatók, azok vizsgálatára lehetőség van. Ha az ultrahangvizsgálati gyakorlat anyagi okokból a végtagok képi rögzítése, ábrázolása helyett a látottak leírására szorítkozik, akkor a protokoll előírásának ezzel tesz eleget. Az I.r. felperes terhességének 11. és 16. hetében készült ultrahangvizsgálatok leleteiben azonban a végtagok vizsgálatáról semmiféle leírás nem szerepel. Ha pedig a bejegyzés hiányzik, az alperes nem tudja bizonyítani, hogy ennek ellenére megtörtént a végtagok vizsgálata. A terhesség 16. hetében készült ultrahangleletet feltételezetten értékelő szakértői véleményt a bíróság már olyan tényként értékelte, hogy a combcsontról szóló adat egyben azt is jelenti, hogy ekkor a végtagok vizsgálata megtörtént. Ez azonban megalapozatlan tényállítás, mert a combcsontról szóló adat nem jelenti egyben azt, hogy a végtagok vizsgálata megtörtént, azok rendben vannak, mert erről semmiféle leírás nincs a leletben. Ehhez kapcsolódóan a terhesség 20. hetében történt vizsgálat leletén van olyan bejegyzés, amely a combcsontról szól és a végtagokról is, tehát külön mérték a combcsontot, külön nézték a végtagokat és azt le is írták. Ebből következően a terhesség 16. hetében történt combcsontról szóló bejegyzés nem bizonyítja egyben a végtagok vizsgálatát is. A terhesség 20. hetében a végtagokról szóló bejegyzés, amely szerint a végtagok rendben vannak, nyilvánvalóan tévedés, hiszen a magzat felső végtaghiánnyal született. A szakértő véleményéből következően a III.r. felperesnél kialakult végtagredukciós fejlődési rendellenesség kimutatása különösen nehéz, a biztos felismerésére nincsenek módszerek, de a felismerés valószínűsége 30%-os lehet. Miután azonban az alperes nem tudta bizonyítani azt, hogy a terhesség 11. és 16. hetében a végtagokat vizsgálta, ezzel a mulasztásával a valószínű felismerés lehetőségét vette el a felperesektől. Ezért nem helytálló a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy a vizsgálati módszer hibalehetősége miatt maradt el a fejlődési rendellenesség észlelése. Ha pedig az észlelés valószínűségének az esélye elveszett, akkor emiatt a

tájékoztatás és a szülők döntési joga is elveszett, és emiatt a felperesek károsodása megállapítható.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 253. § (4) bekezdése szerint a Pp. 213. §-ának (3) bekezdése alapján hozott közbenső ítélettel megállapította az alperes kártérítési felelősségét a III.r. felperes egészségkárosodásának fel nem ismeréséből eredően a felpereseknek okozott károkért.

Az alperes a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, míg a beavatkozó a 83. §-ának (1) bekezdése alapján egyetemlegesen köteles a felpereseknek az első- és másodfokú eljárási költségeik megfizetésére, míg a le nem rótt illetékeket az állam viseli [6/1986. (VI.26.) IM rendelet (1) bek., 14. §].

A felperesek felülvizsgálati kérelme alapos volt, ezért az alperes és a beavatkozó a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott 78. §-ának (1), illetőleg 83. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek a felperesek felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. A felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2008. november 5.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró